

33 . Inlăceni | Comuna: Atid | Județ: Harghita | Punct: castrul roman Vár / Cetate | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 83829.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană

Tipuri sit: structură de cult/religioasă

Autori: Katalin Sidó, Rita Visy-Késmárky, Bence Ábrahám, Simonetta Göblyös

Instituții: Universitatea din Pécs , Universitatea din Pécs , Universitatea din Pécs , Universitatea din Pécs

Nr. autorizație: 88

Data autorizației: 2022-03-17

Raport de cercetare arheologică de la Inlăceni, com. Atid, jud. Harghita, Punct: castrul roman Vár / Cetate

Raport

Altfel decât multe alte castre romane din Dacia, fortificația de la Inlăceni este așezată pe un platou, reprezentând cumpăna apelor între bazinele hidrografice ale Târnavei Mari și Târnavei Mici, la o altitudine de circa 700-720 m. Locul cunoscut de localnici drept „Cetate” (în lb. maghiară Vár) se află la limita de est a localității Inlăceni (în lb. maghiară Énlaka). O mare parte a terenului pe care este așezat castrul roman este folosit azi drept fâneată.

Situl este cunoscut în literatura de specialitate încă din a doua jumătate a sec. XIX, când a fost descrisă de F. Müller[1] și ulterior Orbán Balasz[2]. Primele săpături documentate științific au fost efectuate de Zoltan Székely în anii 1946-1947[3] și apoi Mihail Macrea în 1950[4]. În 2008 și 2016 (fig. 1) castrul a fost cercetat magnetometric de echipe de cercetare din cadrul Institutului German de Arheologie[5]. Din 2016 cercetările de teren au fost reluate de Zsolt Visy[6].

Cercetările arheologice din campania anului 2022 au fost determinate de nevoia verificării prin săpături a ipotezelor despre cronologia sitului, formulate de Rainer Komp ca urmare a cercetării sale magnetometrice[7]. Așa cum a fost propus în planul multianual de cercetare, în cel de-al treilea an, săpătura s-a concentrat pe turnul de nord din cadrul la porta praetoria. Secțiunea a fost trasată pornind de la rezultatele cercetării magnetometrice ale lui Komp (fig. 2), care a postulat aici trei faze cronologice[8]. La fel ca și în campaniile precedente, cercetarea din acest an nu a confirmat ipoteza existenței unui val interior și a unui exterior, presupuse de Komp. Obiectivul specific al cercetării din 2022 a fost astfel verificarea poziției porta praetoria și a dimensiunilor turnului.

Săpăturile efectuate la Inlăceni în 2022 au condus în principal la următoarele rezultate:

1. Cercetările din segmentul de vest al secțiunii M-N, cu dimensiunile de 43 x 1 m, nu au putut confirma presupunerea lui Komp despre existența aici a mai multor turnuri poartă de dimensiuni mari. În partea de est a secțiunii trasate (aproximativ în 1/3) în șanțul de apărare s-a descoperit dărâmătura zidului de apărare din faza de piatră a castrului (fig. 3).

2. Judecând situația pe baza prospecțiunilor magnetometrice și de suprafață, zidul castrului de piatră continuă pe direcția spre nord față de turnul de nord a porta praetoria. Această situație s-a confirmat de săpăturile din campania raportată. Explicația acestui fenomen, observat și în alte părți ale perimetrului castrului, trebuie fi căutată după toate probabilitățile în alunecările de teren specifice acestui areal.

3. Cu regret, zidul de incintă cu o lățime de circa 1,50 m s-a păstrat doar sub nivelul roman de călcare. Cu toate acestea, s-a observat – ca și în cazul cercetărilor de la porta principalis dextra, că castrul de piatră a avut două faze de construcție. Ridicat pentru prima dată în anul 149, castrul a fost construit fără turnuri de poartă. Acestea de la urmă au fost edificate abia la momentul unor reparații și renovări de la începutul sec. al III-lea, pe locul unor segmente demolate ale zidului de incintă din preajma deschiderii de poartă. În afară de

nivelul inferior al zidului, pe partea lui exterioară s-a putut observa urme foarte distruse ale zidăriei unui turn (fig. 4-5).

4. Au fost cercetate prin săpături trei secțiuni ale turnului de poartă cu o lățime de circa 4,5 m. Din cauza distrugerilor nu s-a putut stabili cu precizie mersul peretelui exterior al turnului. Zidăria pereților laterali ar fi putut atinge grosimea de circa 1 m, iar a celui exterior – de circa 1,20-1,50 m.

5. Pe partea de sud a turnului de poartă s-a descoperit un segment din via praetoria. Din rezultatele cercetărilor anterioare se cunoaște faptul că poarta era dublă, cu un perete ce despărțea drumul de ieșire din castru în două benzi separate. Stâlpul descoperit spre sfârșitul campaniei era plasat pe mijlocul porții duble și a contribuit la estimarea lățimii via praetoria: segmentul descoperit atingea lățimea de 3,5 m și astfel lățimea totală a drumului, împreună cu stâlpul median, poate fi estimată la circa 7,5 m, ceea ce corespunde observațiilor din alte părți.

6. După curățarea dărâmăturii de zidărie, s-a putut cerceta șanțul de apărare a castrului, în care s-au putut identifica trei faze cronologice. Pe partea marginală dinspre interior, șanțul se extinde până sub fundația de piatră a zidului de incintă, astfel încât aici poate fi vorba de faza castrului de pământ. Drept dovadă a acestei interpretări poate servi și fragmentul de terra sigillata, recuperat din stratul fără descoperiri (fig. 6). Judecând după grosimea redusă a acestui nivel, el poate fi data în perioada primei jumătăți a sec. II-lea.

7. A doua și a treia fază a șanțului de apărare corespunde castrului de piatră. Mutarea cu 1 – 1,5 m înspre exterior a axului șanțului din faza III-a este o consecință a faptului că turnul de poartă a fost construit în exteriorul zidului inițial. Pe baza acestei constatări, faza a II-a a șanțului – fără descoperiri arheologice, poate fi pusă în legătură cu nivelul inițial de construcție a castrului de piatră în anul 149, iar faza a III-a – cu faza de refaceri de la începutul secolului al III-lea, probabil din perioada împăratului Caracalla, când se construiesc turnurile de poartă (fig. 7-8).

8. Pe parcursul săpăturilor au fost făcute o serie de descoperiri de piese arheologice, în cea mai mare parte fragmente de vase ceramice. S-au mai descoperit o numeroase fragmente de tige și olane. De menționat este un fragment tegular cu urmele unei presupuse inscripții din două rânduri [...]TO / [...]PILA (fig. 9). Toate aceste piese, la fel ca și arhiva științifică sunt depuse la Muzeul „Molnár István” din Cristuru Secuiesc.

Note

- F. Müller, Mitteilungen der k.k. Central Commission zu Erforschung und Erhaltung der Baudenkmaler 4 (1859).
- Balász Orbán, A Székelyföld Leírása Történelmi, Régészeti, Természetráji S Népisme Szemponból. I. Udvarhelyszék (Pest1868), 124-25.
- Balász Orbán, A Székelyföld Leírása Történelmi, Régészeti, Természetráji S Népisme Szemponból. I. Udvarhelyszék (Pest1868), 124-25.
- Zoltán Székely, "A Háromszéki Római Erődrendszer," in Jegyzetek. Dacia Történetéhez (Sf. Gheorghe: 1946); "Raport Despre Cercetările Arheologice Executate De Muzeul Regional Din Sf. Gheorghe Între Anii 1945-1955, Inlăceni," in Almanah (Sf. Gheorghe: 1956).
- M. Macrea, "Apărarea Graniței De Vest Și Nord-Vest a Daciei Pe Timpul Împăratului Caracalla," Studii și cercetări de istorie veche și arheologie 8, no. 1-4 (1957); "Garnizoanele Cohortei Viii Raetorum În Dacia," in Omagiu Lui Constantin Daicoviciu Cu Prilejul Împlinirii a 60 Ani (București: 1960).
- Alexandru Popa et al., „Geophysikalische Prospektionen in Ostsiebenbürgen. Ein Deutsch-Rumänisch-Moldauisches Forschungsprojekt an Der Ostgrenze Der Römischen Provinz Dacia" Ephemeris Napocensis (Cluj) 20 (2010); Rainer Komp, "Preliminary Field Report on a Geomagnetic Survey of a Roman Auxiliary Camp in the Community of Inlăceni/Énlaka, Romania, 17.10.- 20.10.2016, „Ephemeris Napocensis (Cluj) XXIV (2017).
- Pentru bibliografie a se vedea - Zsolt Visy, "The Castellum at Inlăceni/Énlaka and the Eastern Limes of

Dacia," Angvstia 25 (2021).

- Komp, "Preliminary Field Report on a Geomagnetic Survey of a Roman Auxiliary Camp in the Community of Inlăceni/Énlaka, Romania, 17.10.-20.10.2016."

- Ibid., 257 fig. 3.

Informații suplimentare online

[Raportul 6889 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
